

Indkomst og Indkomstskat.

Staden Pest, der i Indbyggertal kommer Kjøbenhavn meget nær, har — lige som for øvrigt adskillige mindre betydelige Stæder — frem for Danmarks Hovedstad et eget statistisk Bureau for kommunale Forhold, hvorfra der alt er udgaaet flere Publikationer. Den sidste af disse, der — lige som de tidligere — skyldes Direktøren J. Körösi, indeholder nogle Undersøgelser om Indkomstskatten i Staden Pest for Aaret 1870, hvoraf nogle Punkter have en mere almindelig Interesse. I det vi her skulle fremdrage disse, forudskikke vi Følgende om den ungarske Indkomstskat, der indførtes ved et kgl. Patent af 25 April 1850 fra 1 Novbr. 1851 at regne:

Gjenstand for Indkomstskat er enhver Indkomst paa over 100 fl. (= ca. 92 Rdl. R. M. under Forudsætning af Parikurs, men i Virkeligheden næppe stort over 80 Rdl.), der hverken er beskattet med Grundskat eller Husskat. Al Indkomst deles i 3 Klasser, af hvilke den første omfatter Indkomsten af de almindelige brugelige Erhverv, den anden Embedslønninger, Pensioner, det højere og lavere Tyendes Løn o. lign., medens den tredje omfatter Renteindtægter og Livrenter. Fritagelserne for Indkomstskat have alle en speciel Karakter, naar undtages Udbyttet af Aktier i alle Tilfælde, hvor Aktieselskabet som saadant er beskattet. For saa vidt en Persons samlede Indtægt ikke overstiger 315 fl., svares ikke særlig Skat af hans Renteindtægt. Skatten, der baade er Stats- og Kommuneskat, i det omtrent $\frac{5}{6}$ af hele Skatten tilfalder Staten, medens omtrent $\frac{1}{6}$ tilfalder Kommunen, er for 1ste og 3dje Klasse fastsat til 10 pCt. af Indkomsten, for 2den Klasses Vedkommende derimod efter en progressiv Skala, der for de første 5 Hundreder udgjør 1 pCt. og stiger til 5 pCt. (ved 3000 fl.). Enhver er pligtig at opgive sin Indkomst; findes denne Opgivelse ufyldst-

Indkomst og Indkomstskat.

Staden Pest, der i Indbyggertal kommer Kjøbenhavn meget nær, har — lige som for øvrigt adskillige mindre betydelige Stæder — frem for Danmarks Hovedstad et eget statistisk Bureau for kommunale Forhold, hvorfra der alt er udgaaet flere Publikationer. Den sidste af disse, der — lige som de tidligere — skyldes Direktøren J. Körösi, indeholder nogle Undersøgelser om Indkomstskatten i Staden Pest for Aaret 1870, hvoraf nogle Punkter have en mere almindelig Interesse. I det vi her skulle fremdrage disse, forudskikke vi Følgende om den ungarske Indkomstskat, der indførtes ved et kgl. Patent af 25 April 1850 fra 1 Novbr. 1851 at regne:

Gjenstand for Indkomstskat er enhver Indkomst paa over 100 fl. (= ca. 92 Rdl. R. M. under Forudsætning af Parikurs, men i Virkeligheden næppe stort over 80 Rdl.), der hverken er beskattet med Grundskat eller Husskat. Al Indkomst deles i 3 Klasser, af hvilke den første omfatter Indkomsten af de almindelige brugelige Erhverv, den anden Embedslønninger, Pensioner, det højere og lavere Tyendes Løn o. lign., medens den tredje omfatter Renteindtægter og Livrenter. Fritagelserne for Indkomstskat have alle en speciel Karakter, naar undtages Udbyttet af Aktier i alle Tilfælde, hvor Aktieselskabet som saadant er beskattet. For saa vidt en Persons samlede Indtægt ikke overstiger 315 fl., svares ikke særlig Skat af hans Renteindtægt. Skatten, der baade er Stats- og Kommuneskat, i det omtrent $\frac{5}{6}$ af hele Skatten tilfalder Staten, medens omtrent $\frac{1}{6}$ tilfalder Kommunen, er for 1ste og 3dje Klasse fastsat til 10 pCt. af Indkomsten, for 2den Klasses Vedkommende derimod efter en progressiv Skala, der for de første 5 Hundreder udgjør 1 pCt. og stiger til 5 pCt. (ved 3000 fl.). Enhver er pligtig at opgive sin Indkomst; findes denne Opgivelse ufyldst-

gjørende og Forhandlinger med den Paagjældende ikke føre til noget sikkert Resultat, indtræde de legale Skatteminima: for Forpagtere $2\frac{1}{2}$ pCt. af Forpagningsafgiften, for Advokater, Læger, Lærere m. Fl. 12—20 pCt. af deres Husleje, for Forretningsfolk 15—20 pCt. af Vaaningslejen foruden 5 pCt. af Lejen for Forretningslokaler osv. Det er en Selvfølge, at de absolute Tal for Indkomsterne ikke tør anses for paalidelige; derimod mener Körösi, at man nok helt igjennem tør anse dem for relativt rigtige.

Körösi har nemlig gjort sig til Hovedopgave at undersøge, hvorledes Indkomsterne gennemsnitlig stille sig for de forskellige Erhverv. I dette Øjemed har han fordelt samtlige ca. 13,000 Skatteydere paa 314 forskellige Erhverv og atter samlet disse i 25 Klasser. Selv om man nu ikke tør stole paa, at hver enkelt Klasse virkelig har den opgivne Gjennemsnitsindtægt — Körösi mener, at «den ansatte Indkomst hos os som andet Steds er betydelig ringere end den virkelige Indkomst» — mener han dog, at man nok tør stole paa, at Forholdet imellem de forskellige Erhverv kommer rigtig frem. «Naar vi f. Ex. se, at i Aaret 1870 have Advokaterne haft en gennemsnitlig Indkomst af 840 fl., Skræderne af 290 fl. og Værtshusholderne 1180 fl., saa kan hver af disse Summer være urigtig, men det turde alligevel være rigtigt, at Værtshusholderne fortjene 30 pCt. mere end Advokaterne og disse tre Gange saa meget som Skræderne.»

Ser man nu nærmere paa Resultaterne, saa har man ganske vist al Grund til at tro, at Indkomstansættelserne ere meget lave. Thi uagtet Pest er lidt større end Kjøbenhavn, var Skatteydernes Tal, omendskjønt man, som anført gaar lige ned til 100 fl. Indtægt, i 1870 dog kun ca. 25,800, medens der efter Loven af 2 Juli 1870 i Kjøbenhavn, hvor man kun gik ned til 400 Rdl., fandtes over 18,000 Skattepligtige. Af hine 25,800 Skatteydere hørte derhos lidt over 13,000 til den anden Klasse (Embedsmænd og Beljente samt Tyende m. Fl.), hvis samlede Skat kun beløb sig til ca. 132,000 fl., medens de ca. 12,800 andre Skatteydere, der hørte til 1ste og 3dje Klasse, i Alt svarede lidt over 1,800,000 fl. i Skat.

Det angives nu ikke, hvor stor den anden Klasses anslaaede Indtægt var; men efter de forskjellige meddelte Data tør den næppe anslaaes højere end til omtrent 5 Mill. fl. For den første og tredje Klasses ca. 12,800 Skatteydere angives den samlede Indtægt til ca. 15 Mill. fl. I Alt skulde altsaa Pests samlede Indtægt udgjøre omtrent 20 Mill. fl. eller vel omtrent 16—18 Mill. Rdl. (under Forudsætning af en Kurs af ca. 115), medens de københavnske Skatteyders anslaaede Indtægt efter Lov 2 Juli 1870 udgjorde over 22¹/₂ Mill. Rdl. og for Aaret 1874—75 endog er ansat til over 34 Mill. Rdl. — bortset fra alle Indtægter paa under 400 Rdl.

Hovedinteressen knytter sig imidlertid, som alt fremhævet, mere til de relative end til de absolute Tal. I saa Henseende fortjener da strax det Forhold, hvori første og tredje Klasses samlede Indtægt af 15 Mill. fordeler sig paa Hovednæringsvejene, Opmærksomhed. Omsætningsindustrien (Handel og Transport) spiller da ubetinget Hovedrollen i Pest, thi paa den falder ikke mindre end 9¹/₂ Mill. fl. eller næsten ²/₃ af den her omhandlede Indtægt, medens den egentlige Industri kun udviser en samlet Indtægt af 4 Mill. fl. Den øvrige Indtægt — i Alt 10 pCt. — fordeler sig paa Aandsarbejderne (650,000 fl.), Landbruget (150,000 fl.) og Kapitalisterne, Kommunen m. Fl. (700,000 fl.).

Endnu mere Opmærksomhed fortjener det, at over Halvdelen (53 pCt.) af det hele Skattebeløb udredes af — 77 Aktieselskaber, der tilsammen betale 956,000 fl. i Skatter eller gennemsnitlig 11,300 fl. hvert. Dette Beløb synes endnu mere forbavsende, naar man betænker, at ikke blot største Delen af disse Aktieselskaber ere opstaaede i de sidste Aar, men at endnu i 1870 alle de Aktieselskaber — og særlig Kreditinstituter —, som opererede baade i Østrig og i Ungarn, udelukkende betalte Skat i Wien. Et Aktieselskab — Thejssbanen — betalte endog 400,000 fl. i Skat, altsaa ikke langt fra Fjerdedelen af det samlede Skattebeløb. Aktieselskabernes Betydning fremgaar end videre deraf, at af de til den anden Klasse hørende ca. 13,000 Skatteydere stode ikke mindre end 1593 — altsaa omtrent lige saa mange Familier — i Aktieselskabernes Tjeneste.

Vi forbigaa her Fremstillingen af de forskjellige Erhvervs-
grenes Gjennemsnitsindtægt. Saa interessant en saadan Frem-
stilling end er i sig selv, maatte den dog baseres paa kjøben-
havnske Forhold for ret at interessere et dansk Publikum.
Hvad der derimod har mere almen Interesse, er at se, hvor-
ledes i det Hele Indtægterne fordele sig paa den hele Befolk-
ning. Først og fremmest falder det stærkt i Øjne, hvor for-
bavsende mange Familier der antages at have en ringere
Aarsindtægt end 100 fl. (efter Kursforholdene fra ca. 80—90
Rdl. R. M.). Det samlede Antal Skatteydere var, som anført,
i 1870 knap 26,000; da imidlertid Pest den Gang talte lidt
over 200,000 Indbyggere, maa det regnes at have haft om-
trent 40,000 Familier (med en Befolkning af ca. 181,000 Indb.
i 1870 talte Kjøbenhavn over 39,000 Familier); altsaa skulde
omtrent 14,000 Familier i Pest eller en Tredjedel af Byens
Befolkning have en ringere Indtægt end 100 fl.! Saa utroligt
dette end lyder, er det dog Intel imod det Resultat, som en
tilsvarende Undersøgelse for hele Ungarns Vedkommende ud-
viser. Körösis Meddelelser herom vedrøre kun den første og
tredje, ikke den anden, Klasse af Skatteydere. De to nævnte
Klasser omfattede i 1868 et Antal af lidt over 206,000 Skatte-
pligtige; deraf havde 121,000 eller næsten tre Femtedele (59
pCt.) en Aarsindtægt af under 100 fl., medens 44,000 (21 pCt.)
havde fra 1—200 fl. I Alt havde altsaa netop fire Femtedele
af den skatteydende Befolknings bosiddende Klasser under 200 fl.
om Aaret! Kun lidt over 2 pCt. havde over 1000 fl. om
Aaret. I Sammenligning hermed er Pest dog heldig stillet,
eftersom kun en Tredjedel af den hele Befolkning havde un-
der 100 fl. og kun 16 pCt. af Skatteyderne af første og tredje
Klasse fra 1—200 fl. Indtægt.

At disse Tal absolut taget ikke kunne være rigtige, er
indlysende. Körösi selv bemærker derom Følgende: «Af Pests
12,784 Skatteydere af første og anden Klasse have

9332	eller	73	pCt.	en	Indkomst	af	indtil	500	fl.
1972	—	15	—	—	—	—	—	500—1000	-
1484	—	12	—	—	—	—	—	over 1000	-

Vi ville ikke drage den Slutning af disse Tal, at tre Fjerdedele af Pests Befolkning skulde have en mindre Aarsindkomst end 500 fl. at leve af, eftersom det er notorisk, hvor meget mindre der opgives, end der virkelig haves i Indtægt. Dernæst tillade disse Tal os dog ogsaa at drage en bestemt Slutning til de virkelige Indtægter, i det nemlig det legale Skatteminimum fastsættes efter Huslejen; man gaar nemlig ud fra den Grundsætning, at Indkomstkatten mindst skal udgjøre 10—20 pCt. af Huslejen, og Skatten kan vel derfor gennemsnitlig antages at repræsentere 15 pCt. af Huslejen. Men denne staar nu erfaringsmæssig i et temmelig konstant Forhold om ikke altid til Aarsindkomsterne, saa dog til Aarsudgifterne; og netop for de lavere stillede Klasser svare disse til hinanden.* Forf. anfører dernæst, at man for disse Klassers Vedkommende maa ansætte Huslejen til gennemsnitlig 25 pCt. af Indkomster paa indtil 2000 fl. Da Skatten atter gennemsnitlig er 15 pCt. heraf, repræsenterer den $3\frac{3}{4}$ pCt. af Indkomsten,* og man faar derefter følgende Skala, som vist nok ogsaa turde komme Sandheden nærmere:

Af hele Byen Pests Befolkning har omtrent en Tredjedel mindre end 266 fl. (ca. 220 à 240 Rdl.) i aarlig Indtægt; af samtlige Skatlejdere af første og tredje Klasse (de egentlig besiddende Klasser, Industridrivende, Handlende, Ejendomsbesiddere og Rentiers m. v.) have henved Halvdelen en Indtægt af mindre end 700 fl. (vel knap 600 Rdl.), hen ved 25 pCt. en Indtægt af fra 7—1400 fl., 15 pCt. en Indtægt af 1400—til 2800 fl., og kun lidt over 4 pCt. en Indtægt af over 5500 fl. — «en Skala, som har ulige mere Sandsynlighed for sig end hint forbløffende lave Resultat, som man faar ved at sætte Indkomsterne til det 10-Dobelte af Skattebeløbet.»

Det Hovedresultat denne Undersøgelse i ethvert Tilfælde fører til, at det kun er en forsvindende ringe Del af Samfundet, som har en nogenlunde betydelig aarlig Indkomst, og at

*) Forf. har, formodentlig ved en Skrivfejl, sat $3\frac{1}{4}$ i Stedet for $3\frac{3}{4}$ og beregnet Indkomsten i Overensstemmelse hermed. Vi have her beregnet den paa Basis af $3\frac{3}{4}$ pCt.

en forbavsende stor Andel af Befolkningen kommer i den laveste Indtægtsklasse, saa lav en Klasse, at man ikke ret vel tror det muligt, at det kan være et sandt Udtryk for de virkelige Forhold, bestyrkes i øvrigt ved tilsvarende Forhold andet Steds fra. I Følge Dr. Engels Undersøgelser over Indkomstskatten m. fl. Skatter havde saaledes i Preussen i Aaret 1868 ikke mindre end 71 pCt. af samtlige Skatteydere en aarlig Indkomst af mindre end 100 Th. pr., medens kun 1 pCt. havde en Indtægt af over 1000 Th. pr. I Berlin havde to Tredjedele (66 pCt.) af Skatteyderne en Indtægt af under 300 Th., knap 1 pCt. (0,7 pCt.) en Indtægt af over 1000 Th. pr. Og i Breslau havde over 45 pCt. af Skatteyderne en Indtægt af imellem 100 og 150 Thaler. Selv i det rige England havde i 1871 næsten Halvdelen af de Personer, der overhovedet betalte Indkomstskat, en Indtægt af under 100 L. St., medens kun omtrent 4 pCt. havde en Indtægt af over 1000 L. St.

Det vilde være særdeles ønskeligt, om vi snart kunde komme saa vidt, at vi ogsaa her i Kjøbenhavn fik et kommunalt statistisk Bureau, hvor Arbejder af den her omhandlede Art — foruden mange andre endnu langt vigtigere — kunde blive udførte. Slige Undersøgelser kræve et saa betydeligt Arbejde, at det langt overstiger Enkeltmands Kræfter, og Kongerigets Bureau er saa optaget af de hele Riget vedrørende Undersøgelser, at det næppe nogen Sinde vil kunne overkomme at gjøre de særlige kjøbenhavnske Forhold, der dog i saa mange Henseender frembyde et vigtigt Stof for Undersøgelser af almeninteressant Natur, til Gjenstand for sin Virksomhed.

W. S.
